

Sarkis Hatspanian: 100 YILDA 100'LEŞEMEDİĞİNİZ SOYKIRIM SUÇUNA DAİR DURUŞUNUZUN “KABAHAATİNİZDEN BÜYÜK” OLDUĞUNU BİLE İDRAK EDEMEYECEK KADAR CAHİL OLAMAZSINIZ !

Posted on 03/02/2016

Değerli soydaşım Hovsep Tokat'ı⁽¹⁾ 1993 mayısında Karabağ özgürlük mücadelesinde büyük desteğini edindiğimiz Sivas Zaralı yurtsever bir arkadaşımın cenazesine katılmak için bulunduğum Los Angeles'te tanıdım. 1986 yılında doğup-büyüdüğü toprakları terketmek zorunda kalan yüzbinlerce Ermeni gibi, o da eşi ve iki çocuğuyla göç ettiği bu ellerde hayata sıfırdan başlayarak, insanüstü çabalar harcaayıp, hem emeğiyle ayakta durma savaşını, hem de ulusal kimliğine sıkı sıkı sarılarak benliğini yaşatma mücadelesi veren sıradan insanlarımızdandı. Dost-arkadaş çevresinde pek sevilen bu mütevazı insanımızın, 2010 yılında yayınlanan “Ermeni

Gümüş Ustaları” adlı iki dilli yayınlanan çalışmasıyla tanıştıktan sonra, onun “Van'a dair yazılan kitaplarda gümüş sanatından söz edilirken, bir kere bile Ermeni kelimesinin geçmemesi beni bu kitabı yazmaya mecbur etti. İnsan vücudunun yok olması, o toplumun kültürünü yok etmekten daha büyük bir kayıp değildir” değerlendirmesi ise sadece gerçek aydına yakışır bir duruş sergilediğinden Hovsep Tokat'a duyduğum saygı daha da arttı.

1915'in yüzyılı 2015'te, İstanbul'da, Ermenice, Türkçe ve İngilizce dillerinde yayınlanan 200 sayfalık Virane Kığı⁽²⁾ adlı çalışmasıyla Hovsep Tokat'ın çocukluğunun Kığı'sine yaptığı yolculuk, genelde Batı Ermenistan'ın Erzurum vilayeti, özelde Kığı tarihi üzerine pek değerli bilgilere yer verilmiş bir eser gerçekten... Onun, bir zincirin içiçe geçmiş halkaları gibi geçmişe yapılan yolculuk anılarının özenle konulara ayrılmış ve her konuda zengin anlatımlarla donanmış çalışmasını "Bu mütevazı çalışmamı siyasi nedenlerle yurtlarından sürülen bütün milletlere ithaf ediyorum. İlkin İspanya'dan kovulan Yahudilere, Rusya'dan çıkarılan Çerkezlere, Balkanlar'dan ve Rusya'dan göç ettirilen Türklere, Anadolu'dan sürülen Rumlara, Süryanilere ve nihayet üç bin yıl Anadolu toprağını ekip biçen, demiri, bakırı, altını, gümüşü şekillendiren, zanaat gücünü tüm dünyaya yayarak, altı yüzyıl Osmanlı'yı onurlandıran, yollar, köprüler inşa eden, ancak bu yollarla köprülerin bir gün kendilerini dönüşü olmayan çöllere götüreceğini hiç düşünmeyen Ermeni milletine atfediyorum" sözleri ise "önce insan" felsefesine verdiği kıymeti gözler önüne serdiğinden şapka çıkarılmaya değerdir.

Bu çalışmayı kaleme almasının nedenini okurlara sunduğu önsözünde yazar, kendi atıtopraklarından sürülmüş her Ermeni gibi, kelimelerle anlatılması güç bir ruh halini de olabildiğince yalın bir dille anlatmış. "Doğum yerim Kığı kasabası Cermag köyü, ebeveynlerimin anlattıklarıyla zihnime yerleşmişti. Çocukluk günlerimden çok az şey kalmıştı hatırımda; sadece köyün girişindeki yol üzerinde bulunan iki katlı evimizi, biraz yukarıda gürül gürül akan çeşmeyi ve ahır olarak kullanılan kiliseyi hatırlıyordum.

Ebeveynlerim ve dostlarının hasretle andıkları, bitmek tükenmek bilmeyen konular; Kığı'nın günlük yaşamı, ekip biçmeler, bayram eğlenceleri ve kilisedeki muhteşem ayinlerdi.

Benim için karanlıkta kalan sorulara cevap bulmak amacıyla arada bir konunun içine dalardım.

"Köyümüzdeki kilisenin ismi neydi ?"

“Okulun kaç öğrencisi vardı ?”

“Öğretmenin adı neydi ?”

“Çevre köylerde okul ve kilise var mıydı ?” vs.

Genellikle bu sorularım cevapsız kalırdı, çünkü yakınlarımların maruz bırakıldığı acılar onların belleğinden birçok şeyi silmişti. Bazen de cevaplar sadece tahminlerden ibaretti. Bense onlarla yetinmezdim. Sonunda Avedik İsaahakyan’a⁽³⁾ ait şu dörtlük ruhumu kamçıladi ve kara bulutlar ardında gizli, hayal meyal hatırladığım köyüme gitmeye karar verdim.

İssiz gurbet yollarında,

Kervanım ağır aksak ilerliyor.

Dur, kervanım,

Bana öyle geliyor ki

Vatanımdan beni bir çağırın var.

Böylece bir imkân yaratıp Kiğı’ya giderek, köyüm Cermag ile çevre köyleri ziyaret ettim.

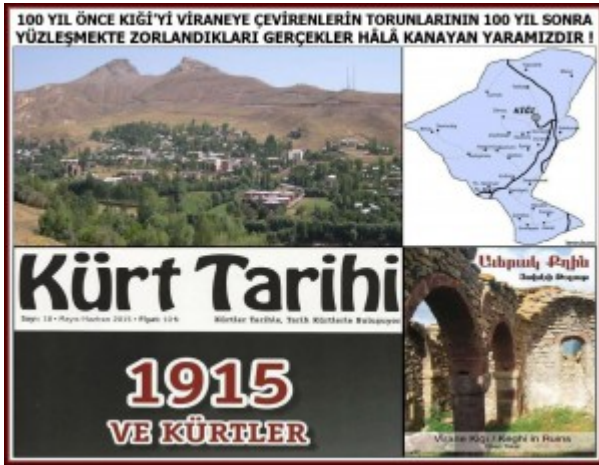
Evimiz yıkılmıştı. Ermeni mezarlığı belirsizdi. Kilise ayakta idi, lâkin ıssız ve mahzundu. Dedem Mardiros Sarkisyan’ın eseri olan çeşmenin suyu oldukça azalmıştı. Kurbağalar hâlâ o cılız akıntıdan yaşam dileniyordu. Çeşmenin altına yerleştirilmiş Ermenice yazıt her ne kadar kazınmıştıysa da üzerindeki yosunlardan asırlık tarihini okumak mümkündü.

Çocukluğumun ilk yedi yılını geçirdiğim Kiğı’nın gerçek yüzünü şimdiki ve gelecek nesillere

aktarmayı görev bildim.

Böylece Kiğı'nın kısa tarihini, coğrafyasını, halkın demografik yapısını, kasabanın tüm Ermeni köylerini (1915'ten evvel), Ermeni kültürünü, Kiğılının uğraşlarını, inanç ve alışkanlıklarını, düşününü, yemeklerini ve Kiğı Ermenice lehçesini kaleme almaya başladım.

İmkânım dahilinde en iyisini yapmaya özen gösterdim. Ancak, siz değerli okurlarımdan, fark edeceğiniz bir eksiklik karşısında hoşgörülü olmanızı samimiyetle rica ediyorum.”

Alçakgönüllülüğün böylesi herhalde ancak bu sözlerle anlatılabiliirdi eminim, ancak yine de kitabın okurları arasında bırakın hoşgörüyü, samimiyetten de oldukça uzak vicdan yoksunlarının bulunabileceği gerçeğiyle karşı karşıya gelmemize vesile oldu “Virane Kiğı”... Bu samimiyetsizlik hem de, yüreklerimizin en silinmez acısı 1915'in yüzüncü yılında yapılmasıyla, mahzun yüreklerimizi daha da dağlıyor, hiç kapanmayan yaramızı yeniden

kanatıyordu kuşkusuz ! 2015'te, Ermeni halkına karşı yapılan edepsizliklerle aymazlıkları tek tek kaleme almaya kalksam, herhalde senenin her günü yayınlansa bitmez bir yazı dizisi oluşur ama, değerli Hovsep Tokat'ın kıymetli “Virane Kiğı” çalışmasına dair “Kürt Tarihi” dergisinin (2015 mayıs-haziran) 18. sayısının tam 8 sayfasını ayırdığı Şahhaydar Yarkın⁽³⁾ imzalı yazı, bahsini ettiğim yazı dizilerinin ilki olmaya layık cinstendir, inanın.

Başlığı “eleştirel bir değerlendirme” olan bu sekiz sayfalık yazıda kaale alınacak türden sekiz satır ve üzerinden insan kokusu gelen tek kelimelelik bir değerlendirmeye bile rastlanamazken, onu kaleme alan şahsın konuya yaklaşımındaki ilkel toplumsal bir alt kültürün “ben buradayım” diye bas-bas bağırarak cehaletinin göstergesi, taşralı “bir futbol

takımı taraftarlığından” öteye gidilemediği besbelli olduğundan bir torbaya doldurulmuş kelime yığınının en ama en büyük eksiği vicdansızlığa içerleyişini pek uygar bir dille formüle eden Hovsep Tokat’ın, kitabındaki tarihsel gerçekleri hedef alan haksız yaklaşıma gösterdiği insanî tepkisini, yine “Kürt Tarihi” dergisinin (2015 kasım-aralık) 21. sayısının son 3 sayfasında yayınlanan cevap yazısından anlamaktayız.

Şahhaydar Yarkın’ın “Virane Kığı” kitabının yazarına yönelttiği suçlama “al birini vur ötekine” türünden ilkelikte olup, “*Kiğı’nın Ermeni köylerinde gerçekleştirilen katliamları incelemiş (olan yazarın), Kiğı’nın merkezindeki katliam sürecini değerlendirmemiş ve katliam süresince Kiğı’nın bütün bölgelerinden oluşturulan kabileleri ele almamış” ve “Kiğı’daki Ermeni katliamını, katliamı planlayıp yöneten İttihat ve Terakki Cemiyeti’ne ve katliamda öncü rol oynayan Teşkilât-ı Mahsusa çetelerine hiç değinmeden katliamı sadece Kürt ve Türk köylülerine ve ağırlıklı olarak Kürt-Alevi köyü olan Bileceli köylülere yüklemekte”* olduğunu iddia etmesindedir.

İddia diyorum, çünkü Hovsep Tokat’ın yazısında bu haksız eleştiriyi dolaylı veya dolaysız doğrulayan tek anlatı yok. Yaşadığımız topraklarda özellikle 1894-1923 yılları arasında Ermeni halkına karşı işlenmiş olan insanlık suçuna bilfiil katılmış ve hangi halk veya inançtan olurlarsa olsunlar, soykırım sonrasında başta Ermeni yetimlerin başına getirilen zorla türkleştirme ve kürtleştirme vahşeti olmak üzere, Ermenilere ait hemen her değer üzerine çulunu serip-uzanmış olan vicdan yoksunu maneviyatsızların evlâtlarıyla, torunlarının, Ermenilere yapılan soykırım her sözkonusu edildiğinde, kuyruk acısından gocunup, faturanın kendilerine kesilmesinden çekinen, her ama herkesin başvurduğu ahlâksızca yöntemle karşı bağışıklığımız olduğundan “*soykırımı İTC planladı, İTC ve Teşkilat-ı Mahsusa yönetti ve uyguladı*” söylemleriyle, kendi suçlarını örtbas edebilmek için İTC’nin ardına saklanmaya kalkışma olarak kabul ettiğimizden, Yarkın ve benzeri gibi binlerce, yüzbinlercesinin teranelerini manevi bulmadığımız için kaale almadığımızı tekrar etmek gerekiyor herhalde !

Hoş ki, onun “(Tokat, Virane Kığı, s. 99) Bileceli köylülerin 1080 Ermeni’yi katlettiğini iddia etmektedir ve bu iddiasını hiç bir kaynağa dayandırmamaktadır” sözleriyle itham ettiği H. Tokat’ın, bu karın ağrısına verdiği cevaptaki⁽⁴⁾, “Virane Kığı” kitabında Sergevil köyünden 1080 kişinin (dizgi hatası: aslında 1088 olacak) Bileceliler tarafından öldürüldüğü ve Herdif köyü katliamlarına Bilecelilerin karıştığı yazılmıştır. Sadece iki köy... Arşiv belge numarasını veriyorum; ERMENİSTAN ULUSAL ARŞİVİ F.57JS 5.K 140 TT 1-66 (ne yazık ki aynı sayfanın altına dipnot olarak konmamış). Diğer kırksekiz Ermeni köyünde gerçekleştirilen katliamlarda Bilecelilerin adı geçmez. Yukarıdaki cümleden “Bütün katliamların sorumlusu Bilecelilerdir” anlamı çıkarılamaz” sözleri, 1) hem, Yarkın’ın “öküzün altında buzağı” arayan yaklaşımına, 2) hem de onun, yukarıda belirttiğim “soykırımın faturasının kendilerine kesilmesinden duyulan korku” nedeninden kaynaklanan maneviyatsızlıkla, kendi aşiretinin katlettiği Ermenilerin sayısının dizgi hatasından kaynaklandığı belirtilen 1080 yerine, 1088 olduğunun belirtildiği Ermenistan devleti Ulusal Arşivi’ndeki belgeyi harfiyen ve numarasıyla gösterdiği kaynak, 3) Yarkın’ın “Kürt Tarihi” dergisinde yayınlanan sekiz sayfalık temelsiz, haksız ve vicdansız yazısına indirilmiş en güzel tokattır. Bu örnek, hani her sinema izleyicisinin de eminim birçok filmde görmüş olduğu sahnelenen mahkemede suçlayan tarafa altından kalkamayacağı sorular yöneten avukatın, soruların altında ezilenin artık kıpırdayamayacağından emin olarak, duruşmayı yöneten hakime “Başka sorum yok !” diyerek yerine oturmasına da eşdeğer cinstendir.

Hakikaten, “Kığı Ermenilerine ne oldu ?”, “Kığı’nin Ermeni köylerinde şimdi kimler yaşıyor, onlar buraya nereden, nasıl ve ne zaman gelip yerleştiler ?”, “Kığı’de ‘dağdan gelip, bağdakini kovanlar’ kimlerdir ?”, “Kığı Ermeni yerleşkelerinin isimleri ne zaman, nasıl, niçin değiştirildi ?” sorularının cevaplarını aramak, binlerce yerde yapılan katliamlarda boğazlanmış 1,5 milyondan fazla Ermeni’nin günahına girmiş enva-i türden etnik ve inanç aidiyetli yüzbinlerce Türk, Kürt, Çerkes, Laz, Türkmen, Zaza, Arap, ve daha nicelerinin ‘insan müsveddesi’ olarak adlandırılmaya dahi layık olmayan, sıradan köylü, işçi, esnaf veya bilmem nesinin öyle dolaysızca falan da değil, doğrudan katılıp, payidar olduğu ve işlenen suçtan bilfiil çıkar elde ettiği korkunç bir vahşeti, namuslu ve dürüstçe sorgulamakla

mükellef olanların Yarkın ve gibileri olduğunu bile bile, onların yapmadığını, yapmaya cesaret edemediğini bir ayıp olarak kabul ederek, neredeyse onların ayıbını örtmek istercesine, medeni insanlığın hafıza kaybına uğramasına engel olma kaygısıyla yazıya alma dürüstlüğünde bulunan değerli Hovsep Tokat'a, 'Ermenilere yapılan soykırımında İTC ve Teşkilat-ı Mahsusa'nın sorumluluğunu görmezden gelme' suçlamasında bulunmak abesle iştigal olduğu gibi, çok ama çok büyük bir ahlâksızlık ve edepsizliktir.

Yarkın ve onun "kaş yapayım derken göz çıkarın" yakıştırmasına birebir uyan yazısını, hiç utanmadan "1915 ve Kürtler" ibaresinin kapak yapıldığı sayılarında yayınlama basiretsizliğini gösteren "Kürt Tarihi" dergisi, binyıllardan beri kendi öz toprakları üzerinde kesintisiz olarak yaşayıp, eşsiz uygarlıklar yaratmış olan Ermenileri, kendi okuma yazma bilmeyen göçebe dedeleriyle karıştırmış olacaklar ki, onlardan vicdanı kirli bir-ikisinin sözlü hatıratını, Kığı ve çevresinde olup biten faciayı 1915 sonrasında yayınlanmış onlarca kitabın yanında, 28 Mayıs 1918'de işgal altındaki Batı Ermenistan'ın doğusunda bağımsızlığı ilan edilen Demokratik Ermenistan Cumhuriyeti ve onun ardılı Sovyet Sosyalist Ermenistan Cumhuriyeti ile 21 Eylül 1991'den bu yana varolan bağımsız Ermenistan Cumhuriyeti devletinin Ulusal Arşivi'nde vagonlara doldursan sığmaz sayıda, tek-tek tasnif edilmiş, yazılı milyonlarca belgede arşivlenmiş çok değerli bilgilerin özenle korunuyor olması gerçeğini tasavvur bile edemedikleri, yayınladıkları bilimsel dayanaklardan yoksun, neresinden tutarsan dökülen yazılardan görülüyor ne yazık ki !

Hovsep Tokat'ın "Virane Kığı" çalışmasına Yarkın'ın "eleştirel bir değerlendirme" başlığı yakıştırlarak "Kürt Tarihi"nde yayınlanan yazısı, cellat dedelerinin işlediği günahla yüzleşmeyi beceremeyen torunların da aynı günahı sahiplenmeye kalkışmasına şahit olduğumuz bir ayıpken, "Kürt Tarihi" dergisinin sözkonusu yazının yayınlandığı sayısında "Editörden" başlığıyla Mesut Yeğen imzasıyla okuduğumuz, manevi anlamda Yarkın'ın yazısından çok, ama çok daha berbat makalesi, ayıbın çok daha ötesinde tarih sahtekârlığı suçunun işlendiği başlı başına bir vaka aslında ! Mesut Yeğen'in, 2015 yılında, Ermenistan'da ilkokul talebesi bir çocuğun sahip olduğu tarih bilgisi düzeyine ulaşmayı

becerememiş olmasını, kendimizi zorlama pahasına onun vatandaşı olarak doğup-büyüdüğü “T.C.” devletinin her anlamıyla çarpık eğitim sisteminin kurbanlarından sayılabileceğiyle açıklamaya çalışsak bile, Hazreti Google’dan Büyük Britanya gibi gelişmiş ve uygar bir devlette yüksek eğitim görüp, doktora tezi sunmasını öğrenmemizden sonra “T.C.” üniversitelerinde profesör doktor ünvanıyla öğretim üyeliği yapmış birisiyle işimiz olduğundan haberdar olup, yazdığı yazıyı, şahsı hakkında öğrendiklerimizle karşılaştırma çabalarımıza rağmen, “eh... analar böyle evlâtlar da doğuruyormuş meğer” diye şaşakalmamız başışlanır sanıyorum.

“Kürt Tarihi” dergisi editörü vasfıyla sözkonusu yazıyı kaleme alan Mesut Yeğen, “Virane Kığı” kitabında soyu-sopunun Ermeni katili olmasıyla ilgili reddedilmez bir gerçekte insanca yüzleşilmeyi beceremediği için, tarihsel gerçekte tahammül edemeyip, okuduklarına duyduğu tepkiyle ‘leylimley’ bir yazı kaleme almış olan Haydar Yarkın adlı şahsın ‘futbol takımı tutarcasına’ kendi aşiretinin safını tutma köylülüğüne verilebilecek feodal yapılanmalara has bir hata işlemesinden oldukça farklı olarak, akademisyen gömleği giymiş birisine hiç yakışmayacak tesbitlerde bulunduğu yazısında bilimsel ahlâkı arayıp da bulamamak, onun hiç de etik olmayan davranışını mahkûm etmeye zorlandığının da nedenini teşkil ediyor.

Ermenice’de pek yaygın olan “Helva helva diye tekrarlayarak ağzın tatlılaşmaz” sözüne eşdeğer bir tutumla, Kürtlerin özellikle de mürekkep yalamış kesimlerinden vicdan yoksunu olanlarına özgü adı-sanının koyulması pek zor bir hastalıktan müzdarip olmalarından ileri gelse gerek, tarih biliminin sayfalarında kaydı olmayan, varolmamış bir Kürdistan devletini, salt kendi özlem ve istekleri doğrultusunda gönüllerini ferahlatırcasına sanki varolmuşmuş ve şimdi de varmış gibi kabul etmelerine, hep masum bir tebessümle yaklaşılmaya çalışsam da, Ermenistan devleti ve Ermeni halkının tarihini bir kalemde silmeye yeltenip de “yokmuş gibi” davrananlara duyduğum tepkinin “cehaletin gözü kör olsun” harmanlı, namuslu, dürüst ve insanî bir duruştan ibaret olduğunu bilmeyen yoktur, eminim. Mesut Yeğen’in yüksek eğitim aldığı Büyük Britanya’da Ermeni tarihiyle ilgili eksiğini tamamlama ihtiyacını

karşılama gibi bir dertle uykusuz geceler geçirmemiş olduğunu yazısından görüyor ve anlıyor olsam da, 21. yüzyılın dağlarda hayvan güden çobanların bile bir yerine iki adet smartfon cep telefonu bulundurduğu internet (b)ağı koşullarında, bırakın akademisyen olmayı, sadece “Ali’ler mektebi” düzeyinde de olsa, birazcık okuması-yazması olan birinin bile, Hazreti Google’un mucizevî düğmesine basması halinde, resimli-haritalı-belgeli olarak hem tarih, hem de coğrafya bilgisine onlarca dilden ulaşma kolaylığı olduğu halde, bu olanaktan yararlanmayı denememiş olmasını anlamakta güçlük çekiyorum. Kürtlerde oldukça yaygın orandaki az gelişmişlik derdinden müzdariplerle, “mürekkep yalamış” olan kesim insanları arasındaki farkın nasıl, hangi ölçütle hesaplanabileceği hakkında şahsi bir fikrim olsa da, onu burada belirtmeyi etik bulmadığımdan, Mesut Yeğen’in yazısındaki⁽⁵⁾ tarih ve coğrafya katliamına parmak basayım. “Çok değil yüz sene önce Türkiye’de ve Kürdistan’da Ermeniler, bir Ermeni milleti vardı. 1915 civarında zamanın Türkiye nüfusunun yüzde onunu oluşturan, bir buçuk milyonluk bir millet... Bugün yoklar ya da yok denecek kadar azlar. Günümüzün hazmı zor, çıplak gerçeği bu. Anadolu’daki, bugün Kuzey Kürdistan sayılan yerlerdeki mevcudiyetleri Türkleri de, Kürtleri de önceleyen Ermeniler, Ermeni milleti 1915’ten beridir yok. Ermenilerin kazınmış olduğu yerler Türkiye ve Kürdistan. Tam yüz senedir.”

Bu birkaç cümlede o kadar cehalet belirtisi var ki, yukarıda ‘tarih ve coğrafya katliamı’ olarak adlandırdığım bu yazıyı okurken, onu pek üzülerken “deveye demişler boynun niye eğri, nerem doğru ki demiş” sözüne benzetmeden edemediğimi bilmenizi istiyorum.

Ermenistan’da ilkokul talebesi bir çocuğa Mesut Yeğen’in bu cümlesini verip, oradaki yanlışların düzeltilmesi yazılı ödevini verecek olsalardı, “Çok değil yüz sene önce Türkiye ve Kürdistan diye bir yer yoktu. Ermeni milletinden geçmiş zamanla “bir Ermeni milleti vardı” diye bahsedilemez, Ermeni milleti, zorla kimlik değişimine uğratılmış olduğu halde şimdi de var ve kendi toprakları üzerinde yaşamaya devam ediyor. ‘1915 civarında zamanın Türkiye nüfusunun yüzde onunu oluşturan, bir buçuk milyonluk bir millet’ söyleminde üç önemli yanlış var: Bunlardan birincisi 29 ekim 1923 öncesinde Türkiye diye bir yerin olmadığıdır.

İkincisi, Osmanlı İmparatorluğu tebaası Ermeniler nüfusun 'yüzde onunu' değil, tam olarak beşte birini, yani yüzde yirmisini oluşturuyordu. Üçüncüsü ise, Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermenilerin 'birbuçuk milyonluk bir millet' olmadığıdır. Birbuçuk milyon, 1915-1923 yılları arasında soykırım kurbanı olmuş Ermenilerin sayısıdır. 'Bugün yoklar ya da yok denecek kadar azlar' tesbitinin bilgi dahilimizdeki Ermeni gerçeğiyle uzak veya yakından bir ilgisi yoktur, zira 'Ermeniler bugün de Kürt veya Türk kimliğiyle ezilerek yaşadıkları topraklarda milyonlarcalar'. Bu yazıda tek doğru cümle, 'Günümüzün hazmı zor, çıplak gerçeği bu'dur. 'Anadolu'daki, bugün Kuzey Kürdistan sayılan yerlerdeki mevcudiyetleri Türkleri de, Kürtleri de önceleyen Ermeniler' ise madem, adı verilen her iki halktan da çok uygar oldukları halde, varettileri Ermenistan Krallıkları ile Kilikya Ermeni Krallıklarının adı niye hiç verilmiyor da 'Ermenilerin kazınmış olduğu yerler Türkiye ve Kürdistan' deniyor ? Hayır, 'Ermenilerin kazınmış olduğu yerler ne Türkiye ve ne de Kürdistan'dır, Ermenilerin kazınmak istendiği yerler başta Batı Ermenistan olmak üzere, Pontus, Kilikya, Kamirk, Kapadokya, Anatole, Trakya ve Beth Nahrin'dir" yanıtını edinirlerdi hiç kuşkusuz !

Öyleki adında TARİH olan bir derginin editörlüğünü yapmakta olan Mesut Yeğen'e tez elden hiç olmazsa Ermenistan'daki bir ilkokul talebesinin sahip olduğu tarih bilgisi düzeyine ulaşması için çabalarda bulunması ve zorluk çekmesi halinde ona yardımcı olmaya hazır olduğumu bildiriyor, dürüst, namuslu ve vicdanlı tüm okurlara, çalışmalarından gurur duyduğum soydaşım Hovsep Tokat'ın "Virane Kığı" adlı değerli kitabını elde ederek okumasını diliyorum.

Bu değerli çalışmayı okuduğunuzda, kitabın her sayfası İNSAN kokan alın teriyle, verilmiş olan emeğe duyacağınız saygının yanında, insana özgü bir haz duyup, mest olacağınızdan da emin olabilirsiniz !

Sarkis HATSPANIAN

Yerevan, 02 şubat 2016

DOĞU ERMENİSTAN

Dipnotlar:

(1) Asıl adı-soyadı Hovsep Sarkisyan olması gereken değerli yazarın OSEP olarak yazmakta olduğu ad, Kığı'deki herhalde "ilkokulu sonradan bitirme" bir Nüfus memurunun Ermenice doğru telafuzu HOVSEP olan ismini yanlış kaydetmesi yüzünden, soyadı SARKİSYAN ise, 1934 soyadı kanunundan sonra zoraki yapılan uygulamada TOKAT'a değiştirilmiş olması nedeniyledir.

(2) "Virane Kığı" kitabında sözkonusu yerleşke için kullanılan KİĞİ (yani K harfinin ardından noktalı İ harfiyle belirtildiği) şekli doğru değildir. Aslı zaten Ermenice olan yerleşkenin doğru olarak telafuz edilmesi gereken şekli (K harfinin ardından noktasız I, sondaki harfin ise noktalı İ harfiyle belirtildiği) KIĞİ'dir.

(3) "Kürt Tarihi" dergisinin (2015 mayıs-haziran) 18. sayısının 48-55.inci sayfalarında yayınlanan yazıda Şahhaydar Yarkın imzalı kişinin asıl adı ismin Şah'a kalkmamış, yani yalın haliyle, Haydar'dır.

(4) H. Tokat'ın Haydar Yarkın'ın yazısına "Kürt Tarihi" dergisinin (2015 kasım-aralık) 21. sayısının son 3 sayfasında yayınlanan cevap yazısının okunabileceği link:

<https://tarihvetoplumlar.com/osep-tokat-yazi-virane-kigi-uzerine/>

(5) Mesut Yeğen'in "Editörden" yazısı, "Kürt Tarihi" dergisinin (2015 mayıs-haziran) 18. sayısının 2.inci sayfasında yayınlanmıştır.

Diğer Yazıları: <https://tarihvetoplumlar.com/sarkis-hatspanian/>